

DEN GEMENSAMMA ANTAGNINGEN TILL EKONOMUTBILDNING, UPPGIFTER

ANVISNINGAR FÖR URVALSPROVET

7.6.2022 kl. 12:00 – 15:00

LÄS DESSA ANVISNINGAR NOGGRANT!

ALLMÄNT

Kontrollera att du hittar uppgifterna 1–40 (sidorna 3–25) i urvalsprovet.

Övervakning

Anvisningarna som ges av övervakarna i salen ska följas. Vid behov kan du kalla på en övervakare genom att räkka upp handen. Om du behöver gå på toaletten kan du visa WC-lappen i frågekompendiet. Provet övervakas strikt. Det är förbjudet att inneha egen miniräknare och olika elektroniska kommunikationsenheter (till exempel en klocka). Fusk leder till att ditt prov förkastas. Därför är det skäl att hålla blicken nogga fäst på det egna pappret för att undvika missförstånd.

Att röra på sig och lämna salen

Under provets gång måste alla sitta på sina platser. Det är tillåtet att lämna provet tidigast kl. 12:30. Efter att du lämnat salen kan du inte längre delta i provet. Lämna din svarsblankett och miniräknare till övervakaren. Du kan ta med dig urvalsprovets frågekompendium.

Intyg om deltagande i prov (t.ex. för militärtjänst, TE-tjänsterna)

Vid behov kan du be provsalens övervakare om ett intyg över deltagandet i provet när du lämnar tillbaka provmaterialet.

POÄNGSÄTTNING

Provtyp

Provet har 40 uppgifter. Svaret på varje uppgift baserar sig på gymnasielärokurserna enligt urvalskriterierna och/eller på det material som ges i samband med frågan (frågorna). Alla uppgifter är flervalsfrågor. Uppgifterna har gjorts upp så att de endast har ett rätt svar, eller ett svar som är närmast rätt.

Poängräkning

Rätt svar på en flervalsfråga ger +1 poäng, fel svar -0,51 poäng och ett tomt svar ger 0 poäng. Om du inte alls svarar på en fråga dras inga poäng av, och det finns ingen begränsning för hur många frågor du kan låta bli att svara på. Om det efter provet visar sig att det med tanke på de anvisningar som givits ovan finns flera korrekta svar på en viss fråga godkänns alla korrekta svar på ifrågavarande fråga vid bedömningen av provet. Om det efter provet visar sig att det med tanke på de svarsanvisningar som givits ovan inte finns något korrekt svar på en viss fråga, beaktas frågan det gäller inte vid bedömningen av provet.

I situationer med jämna poäng rangordnas de sökande på följande sätt:

1. Sökandens totalpoäng från urvalsprovets del 1 (frågorna 1–10)
2. Sökandens totalpoäng från urvalsprovets del 2 (frågorna 11–20)
3. Sökandens totalpoäng från urvalsprovets del 3 (frågorna 21–30)
4. Sökandens totalpoäng från urvalsprovets del 4 (frågorna 31–40)

SVARSTEKNIK

Frågekompendiet

Du kan använda frågekompendiets baksida som klottpapper. Vid behov kan du lösgöra frågekompendiets sidor från varandra.

Svarsblanketten

Blanketten läses optiskt. **Den sökande ansvarar för att blanketten har fyllts i korrekt och noggrant. Den optiska läsaren tolkar även minimala markeringar som svar.**

Fyll i dina personuppgifter. Det är viktigt att du anger dina personuppgifter korrekt. Om uppgifterna inte är noggrant och tydligt ifyllda, finns en risk att ditt prov inte går att bedöma.

DEN GEMENSAMMA ANTAGNINGEN TILL EKONOMUTBILDNING, UPPGIFTER

Du kan markera dina svar på frågorna först på frågekompendiet. Markera dina svar på din personliga svarsblankett först då du är säker på ditt svar. Reservera tillräckligt med tid. Provet bedöms endast enligt markeringarna på svarsblanketten. Otydliga kryss och motstridiga svar tolkas som **fel** svar.

Lägg ett kryss (x) i den ruta som motsvarar ditt svar. Om du vill ändra ditt svar kan du svärta det svar som du anser att är fel, och lägga ett kryss i en annan ruta. Du kan ändra ditt svar endast en gång per fråga! Om du vill lämna ditt svar tomt (inget svar), bör du svärta minst två (2) svarsalternativ. Om mer än en ruta är markerad för en fråga (helt eller delvis) tolkas svaret som ett fel svar.

Gör inga extra anteckningar på svarsblanketten. Alla anteckningar ska göras noggrant och tydligt. Om du inte kan korrigera ditt svar tydligt, ska du be övervakarna om en ny svarsblankett.

MODELLSVAR

Här finns ett modellsvar som är överfört till urvalsprovssvarsblanketten.

Sökande Maija Mallikas, personnummer 250100A012F, har redan gjort alla anteckningar i modellblanketten till och med det sjunde svaret.

1. Den sökande har skrivit sitt namn och skrivit och kryssat för sin personbeteckning på svarsblanketten.
2. Den sökande har kryssat i den ruta på svarsblanketten som motsvarar hennes svar (modellfrågorna 1–4).
3. Om den sökande vill ändra sitt svar, kan hen svärta det redan ikryssade svaret (modellfråga 5; den sökandes slutliga svar i exemplet är "A").
4. Om den sökande först har svarat på frågan, men vill lämna svaret obesvarat (tomt svar = 0 p.), bör den sökande svärta minst 2 rutor (modellfråga 6).
5. Sökande har kryssat för två olika svarsalternativ (modellfråga 7) A och C detta tolkas som motstridiga svar, och sökande får -0,51 p.

MODELBLANKETTEN

Kauppateollisuuden alan yhteisvalinta / Den gemensamma antagningen till ekonomutbildning																																																																																																																									
Sukunimi / Efternamn Mallikas	Etinimet / Förnamn Maija Tiina Elina																																																																																																																								
Henkilötunnus/Personbeteckning: pv/dd kk/mm v/å -/A loppuosa/slutdel 2 5 0 1 0 0 A 0 1 2 F																																																																																																																									
0 ☐ 0 ☐ 0 ☒ 0 ☐ 0 ☒ 0 ☒ - 0 ☐ 0 ☐ 0 ☐ 0 ☐	<p>Vastaukset kysymyksiin: Merkitse vastauksesi näin ☒ (paksu tumma rasti) kuulakärkikynällä (mustekynä). Vastaukset luetaan optisesti merkitystä ruudusta. Epäselvät ja ristiriitaiset vastausmerkinnät tulkitaan vääriksi vastauksiksi.</p> <p>Svara på frågorna såhär: Lägg ett kryss i den ruta som är ditt svar ☒ (tjockt mörkt kryss) med kulspetspenna (bläckpenna). Svaren avläses optiskt från de ikryssade rutorna. Otydliga kryss och motstridiga svar tolkas som fel svar.</p>																																																																																																																								
1 ☐ 1 ☐ 1 ☐ 1 ☒ 1 ☐ 1 ☐ A ☒ 1 ☐ 1 ☒ 1 ☐																																																																																																																									
2 ☒ 2 ☐ 2 ☐ 2 ☐ 2 ☐ 2 ☐ 2 ☒ 2 ☐																																																																																																																									
3 ☐ 3 ☐ 3 ☐ 3 ☐ 3 ☐ 3 ☐ 3 ☐ 3 ☐																																																																																																																									
4 ☐ 4 ☐ 4 ☐ 4 ☐ 4 ☐ 4 ☐ 4 ☐																																																																																																																									
5 ☒ 5 ☐ 5 ☐ 5 ☐ 5 ☐ 5 ☐ 5 ☐																																																																																																																									
6 ☐ 6 ☐ 6 ☐ 6 ☐ 6 ☐ 6 ☐ 6 ☐																																																																																																																									
7 ☐ 7 ☐ 7 ☐ 7 ☐ 7 ☐ 7 ☐ 7 ☐																																																																																																																									
8 ☐ 8 ☐ 8 ☐ 8 ☐ 8 ☐ 8 ☐ 8 ☐																																																																																																																									
9 ☐ 9 ☐ 9 ☐ 9 ☐ 9 ☐ 9 ☐ 9 ☐																																																																																																																									
A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ E ☐ F ☒ H ☐ J ☐ K ☐ L ☐ M ☐ N ☐ P ☐ R ☐ S ☐ T ☐ U ☐ V ☐ W ☐ X ☐ Y ☐	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="5">Kysymykset/Frågor 1-10</th> </tr> <tr> <th></th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>D</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>1)</td><td>☒</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>2)</td><td>☐</td><td>☒</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>3)</td><td>☐</td><td>☒</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>4)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☒</td></tr> <tr><td>5)</td><td>☒</td><td>☐</td><td>☒</td><td>☐</td></tr> <tr><td>6)</td><td>☒</td><td>☐</td><td>☒</td><td>☐</td></tr> <tr><td>7)</td><td>☒</td><td>☐</td><td>☒</td><td>☐</td></tr> <tr><td>8)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>9)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>10)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="5">Kysymykset/Frågor 11-20</th> </tr> <tr> <th></th> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> <th>D</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>11)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>12)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>13)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>14)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>15)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>16)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>17)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>18)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>19)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>20)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> </tbody> </table>	Kysymykset/Frågor 1-10						A	B	C	D	1)	☒	☐	☐	☐	2)	☐	☒	☐	☐	3)	☐	☒	☐	☐	4)	☐	☐	☐	☒	5)	☒	☐	☒	☐	6)	☒	☐	☒	☐	7)	☒	☐	☒	☐	8)	☐	☐	☐	☐	9)	☐	☐	☐	☐	10)	☐	☐	☐	☐	Kysymykset/Frågor 11-20						A	B	C	D	11)	☐	☐	☐	☐	12)	☐	☐	☐	☐	13)	☐	☐	☐	☐	14)	☐	☐	☐	☐	15)	☐	☐	☐	☐	16)	☐	☐	☐	☐	17)	☐	☐	☐	☐	18)	☐	☐	☐	☐	19)	☐	☐	☐	☐	20)	☐	☐	☐	☐
Kysymykset/Frågor 1-10																																																																																																																									
	A	B	C	D																																																																																																																					
1)	☒	☐	☐	☐																																																																																																																					
2)	☐	☒	☐	☐																																																																																																																					
3)	☐	☒	☐	☐																																																																																																																					
4)	☐	☐	☐	☒																																																																																																																					
5)	☒	☐	☒	☐																																																																																																																					
6)	☒	☐	☒	☐																																																																																																																					
7)	☒	☐	☒	☐																																																																																																																					
8)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
9)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
10)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
Kysymykset/Frågor 11-20																																																																																																																									
	A	B	C	D																																																																																																																					
11)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
12)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
13)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
14)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
15)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
16)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
17)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
18)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
19)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					
20)	☐	☐	☐	☐																																																																																																																					

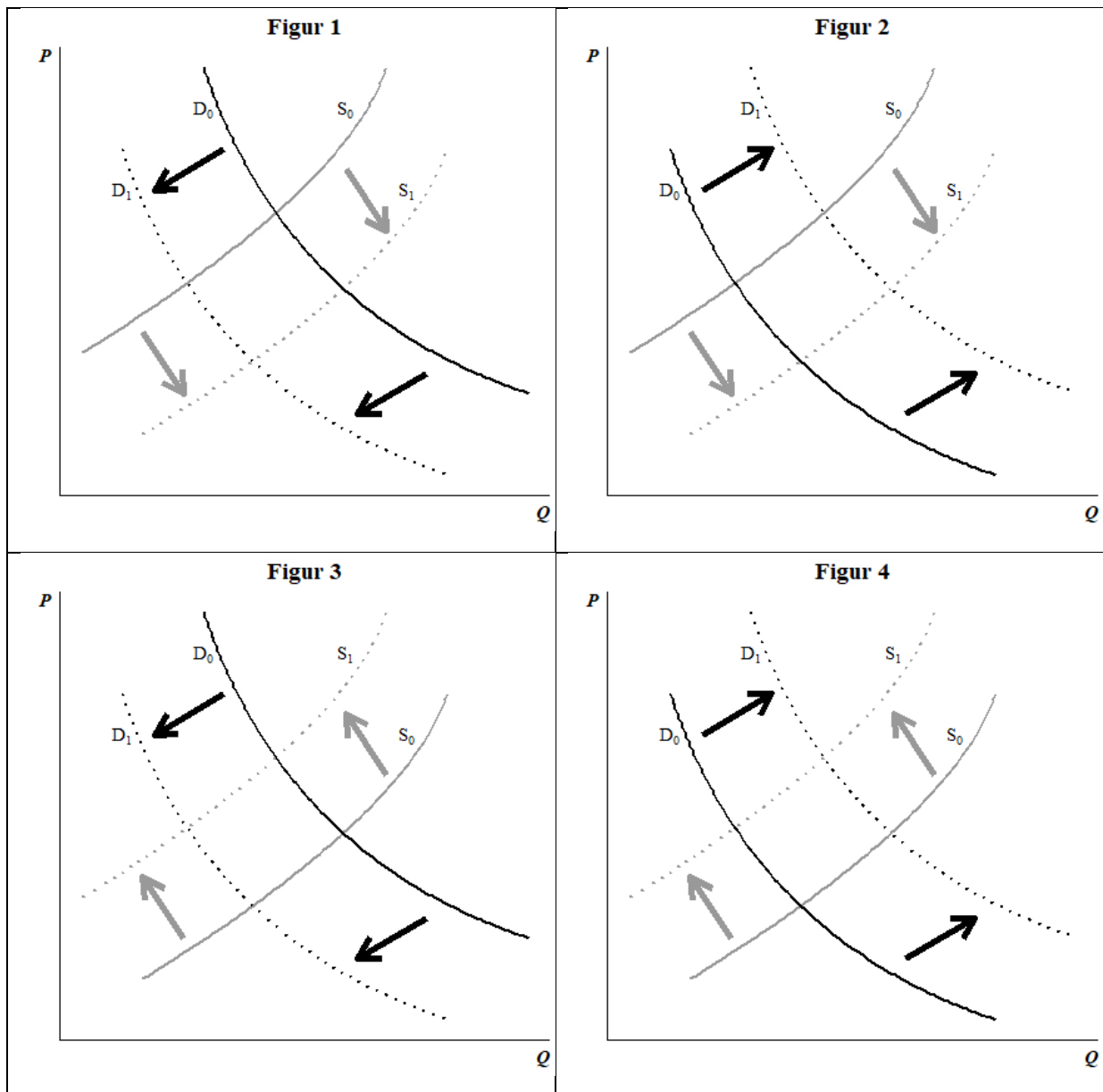
DEL 1

1. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Att bilda en firma, det vill säga att fungera som enskild näringsidkare, ses som ett lätt sätt att grunda ett företag. Dessutom är denna företagsform förknippad med låg ekonomisk risk eftersom företagaren ansvarar enbart med det insatta kapitalet om företaget råkar ut för ekonomiska problem.
- b) I öppna bolag finns enbart en bolagsman, det vill säga företagaren själv. Denne svarar för företagets alla förbindelser med sin personliga egendom.
- c) Bolagsstämman har den högsta beslutande makten i aktiebolag. Styrelsen som väljs av bolagsstämman fattar de centrala besluten som gäller företagets verksamhet.**
- d) I Finland finns det många medlemsägda sammanslutningar, det vill säga andelslag. Eftersom deras verksamhetsfilosofi inte riktar sig in på vinstmaximering ses andelslag inte som en del av företagsfältet.

2. Till följd av coronapandemin uppstod på våren 2020 en negativ efterfrågechock på restaurangtjänster. Eftersom restaurangernas verksamhet begränsades av myndigheterna, minskade även utbudet. Å andra sidan ökade efterfrågan till exempel på munskydd kraftigt samtidigt som producenterna hade leveranssvårigheter på kort sikt, bland annat för att coronarestriktionerna inverkade på produktionen. I figurerna 1–4 ges alternativa hypotetiska efterfråge- och utbudssituationer. I figurerna hänvisar S till utbudet och D till efterfrågan medan P står för priset och Q för mängden. Vilket av följande påståenden stämmer utgående från det sagda, givet att alla andra faktorer som påverkar situationen hålls oförändrade?

- a) Figur 4 beskriver marknaden för munskydd och figur 1 marknaden för restaurangtjänster.
- b) Figur 3 beskriver marknaden för restaurangtjänster och figur 2 marknaden för munskydd.
- c) Figur 4 beskriver såväl marknaden för restaurangtjänster som marknaden för munskydd.
- d) Figur 3 beskriver marknaden för restaurangtjänster och figur 4 marknaden för munskydd.**

Figureorna 1–4.

3. Vilket av följande påståenden stämmer?

- En av de tidigaste högkulturerna uppkom i Nildalen. Området som utvecklades till Kairo anses vara världshistoriens första egentliga stad.
- Det första kulturfolket på det mesopotamiska området, det vill säga babylonierna, skapade högkulturen på området.
- Ett mycket centralstyrt och hierarkiskt samhällssystem där härskaren delegerade makt exempelvis till tjänstemännen var kännetecknande för de tidiga högkulturerna.**
- Klasskillnaderna var stora i det mesopotamiska samhället. Eftersom jordbruket var av central betydelse, hade jordbrukarna som ägde jorden betydande inflytande.

4. Man frågade 500 företag i en enkät bland annat om storleken på deras investeringar. Den genomsnittliga investeringen var 50 000 euro och standardavvikelsen 20 000 euro. För undersökningen normerades, det vill säga standardiserades, investeringarna. Det normerade värdet för ett företag vars investeringar uppgår till 30 000 euro är
- a) -2,0
 - b) -1,0**
 - c) 1,0
 - d) 2,5

Besvara frågorna 5–8 utgående från texten i bilaga 1.

5. Vilket av följande påståenden stämmer?
- a) Fördelarna med hållbarhetsförbättringar i leveranskedjan uppnås enbart av det företag som styr verksamheten i kedjan.
 - b) Företaget bör inleda sitt hållbarhetsarbete med att se över leveranskedjorna och ställa krav på leverantörerna och utgående från detta skapa en modell och målsättningar för den egna interna utvecklingen.
 - c) En konsekvens av att utveckla hållbarheten i en leveranskedja kan vara att företaget byter ut leverantörer.**
 - d) Underleverantörernas eget spårningsarbete inverkar negativt på kundföretagets spårningsarbete eftersom de verkar enligt annorlunda principer.
6. Hur inverkar det köpande företagets ESG-krav på leverantörerna? Vilket av följande påståenden stämmer?
- a) Leverantörerna kan inte sälja komponenter till andra företag än det företag som ställt upp kraven för hållbarhet i leveranskedjan.
 - b) Underleverantörerna får genom hållbarhetsarbetet ökad konkurrenskraft också gentemot andra kundföretag.**
 - c) Det hållbarhetsarbete som kundföretaget kräver av leverantören leder till att leverantören på egen hand måste sätta sig in i vad ESG-kraven innebär och kunna implementera dessa i sin verksamhet.
 - d) Om underleverantörerna i sin verksamhet tillämpar strängare ESG-krav än kunden måste de sänka sina krav för att kunna sälja sina varor till denna kund.

7. Hur fungerar spårbarhetsarbetet ur konsumenternas synvinkel? Vilket av följande påståenden stämmer?
- a) Kostnaderna för hållbarhetsutvecklingsarbetet i leveranskedjan minskar varumärkets värde i konsumenternas ögon.
 - b) Spårbarhet innebär att konsumenterna inte kan få information om vilka ESG-konsekvenser produktionen av den specifika produkten har.
 - c) Den information som konsumenten får fram då hen till exempel läser en QR-kod på ett paket gällande produktens ursprung är ett sammandrag av det spårningsarbete företaget gjort i leveranskedjan.**
 - d) Spårningsarbetet har som regel ingen inverkan på hurdana påståenden företaget använder i sin marknadsföring gentemot produktens slutanvändare.
8. Vilket av följande påståenden gällande hållbarhetsarbetet anknutet till företagets leveranskedjor stämmer ur en företagsintern synvinkel?
- a) Förbättrade arbetsförhållanden i organisationen leder till ökad personalomsättning samt förbättrad produkt- och tjänstekvalitet och förbättrar företagets tillförlitlighet.
 - b) En risk med spårbarhetsarbetet är att det i framtiden kan uppstå nya kritiska problem i andra delar av verksamheten än de som nu ingår i arbetet.**
 - c) En fördel med hållbarhetsarbete i en av företagets leveranskedjor är att den ger ett starkt skydd för företagets anseende på global nivå.
 - d) Uppföljningen av produktens hållbarhet gäller enbart de tjänster och komponenter som företaget köper av sina underleverantörer och belastar därför endast företagets inköpsavdelning.
9. Småinvesteraren Sanne köper börsnoterade aktier för 100 euro i början av året under två på varandra följande år. Aktierna registreras på hennes värdeandelskonto. Dessutom köper hon ytterligare aktier till värdeandelskontot för den vinstutdelning aktierna betingat i slutet av det första året. Aktiernas pris antas vara oförändrat. Vinstutdelningen är fem procent per år och beskattas med en skattesats om 25,5 procent i samband med att utdelningen betalas. Då aktierna säljs ska en kapitalinkomstskatt om 30 procent betalas på försäljningsvinsten. Sanne realiserar allt kapital som varit bundet på värdeandelskontot i slutet av det andra året. Vilket av följande påståenden stämmer?
- a) Kapitalet på 200 euro som satts in på värdeandelskontot har vuxit med mer än 10 euro.**
 - b) Kapitalet på 200 euro som satts in på värdeandelskontot har gett en totalavkastning som är lägre än fem procent.
 - c) Den kapitalinkomstskatt som ska betalas på försäljningsvinsten sänker avkastningen på Sannes investering till cirka 2,6 procent.
 - d) Den vinstutdelning som kan läggas till kapitalet uppgår till mer än 15 euro.

10. Låt $x_1=100$, $x_2=150$, $x_3=200$; $n=3$. Vad är värdet på storheten S , då

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n-1}}, \text{ där } \bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} ?$$

- a) 41
- b) 50**
- c) 71
- d) 100

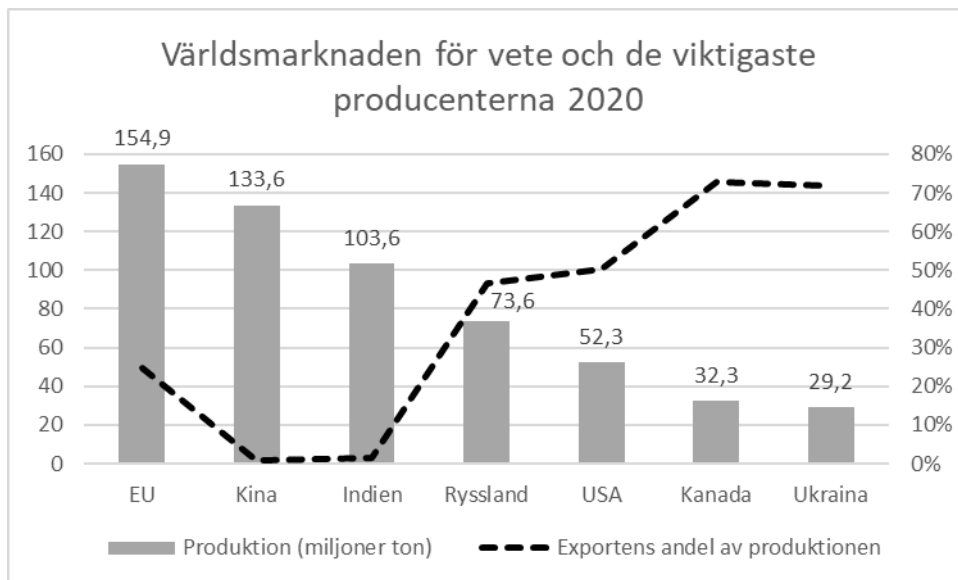
DEL 2

11. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Världshandelsorganisationen WTO grundades 1995 som efterföljare till de så kallade GATT-processerna. Dess målsättning är att förstärka den så kallade subsidiaritetsprincipen som en central princip för världshandeln.
- b) John Maynard Keynes och Milton Friedman är två inflytelserika nationalekonomer som både tillsammans och skilt för sig vidareutvecklade den så kallade monetaristiska skolan inom penningpolitiken.
- c) Den centrala målsättningen för den finanspolitik som bedrivs av Europeiska centralbanken är att upprätthålla prisstabilitet så att den säsongsjusterade inflationen hålls vid cirka två procent per år.
- d) Tegskiftet som var i bruk speciellt under medeltiden betydde att odlingsmarken var i gemensam ägo och indelad i tegar så att var och en fick del av både god och dålig mark i proportion till gårdens storlek.**

12. I figur 5 beskrivs veteskörden i miljoner ton samt exportens andel av skörden för de sju mest betydande veteproducerande länderna eller områdena. Vilket av följande påståenden stämmer utgående från figur 5?

- a) Kina och Indien har en mer betydande ställning på exportmarknaden för vete än till exempel Kanada och Ukraina.
- b) Till följd av att Ukraina och Kanada är förhållandevis små som veteproducenter på världsmarknaden är deras betydelse som exportländer inte heller särdeles stor.
- c) Den sammanlagda exporten från Kanada och Ukraina är större än exporten från Ryssland eller EU-området.**
- d) Bland de områden som beskrivs i figuren är enbart Ryssland, USA, Kanada och Ukraina självförsörjande vad gäller veteproduktionen.

Figur 5. Världsmarknaden för vete och de viktigaste producenterna 2020.

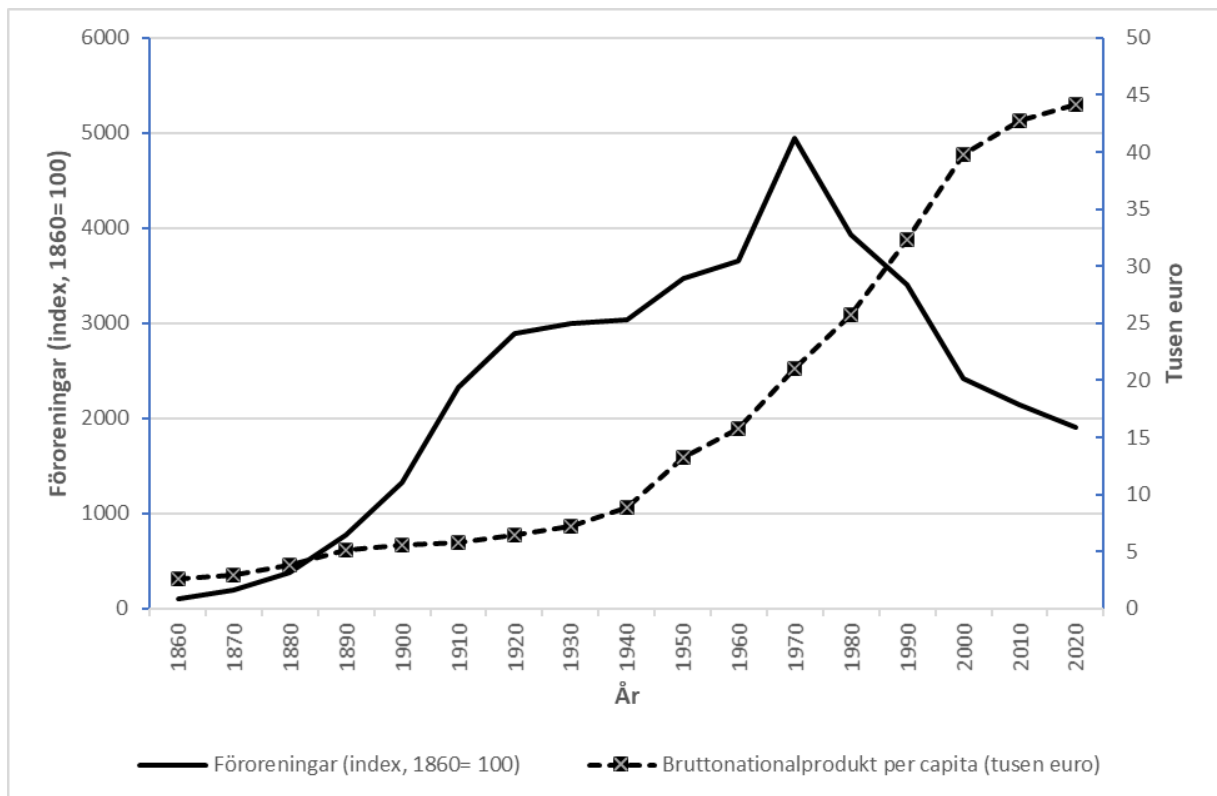
13. Tre par träffas vid en kvällsbjudning. De sätter sig slumpmässigt kring ett triangelformat bord som har två stolar på varje sida. Vad är sannolikheten för att minst ett av paren sitter bredvid varandra på samma sida av bordet?

- a) **7/15**
- b) 8/15
- c) 3/5
- d) 2/3

14. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Vid expansiv finanspolitik ökar statens budgetöverskott till följd av ökad låntagning.
- b) Det hållbarhetsunderskott som belastar den offentliga ekonomin kan lindras genom att förbättra arbetsproduktiviteten, sänka pensionsåldern och öka de offentliga utgifterna.
- c) Då den offentliga sektorn bedriver en åtstramande ekonomisk politik är målsättningen att förstärka den inhemska efterfrågan genom ökad låntagning.
- d) **Den åldrande befolkningen är en delorsak till det hållbarhetsunderskott som belastar Finlands offentliga ekonomi, vilket tar sig uttryck bland annat i att den offentliga sektorns skulder ökar.**

15. Miljökuznetskurvan beskriver sambandet mellan bruttonationalprodukten och föroreningar. Vilket av följande påståenden stämmer utgående från figur 6?

Figur 6. Bruttonationalprodukten per capita i ett land (tusen euro) och mängden föroreningar (indexerade svavelutsläpp, 1860 = 100) över åren 1860–2020.

- Utgående från föroreningsindexet (1970 = 4 948) har mängden föroreningar varit som högst mer än 4 900 procent högre än vid bastidpunkten.
- Sambandet mellan mängden föroreningar och den ekonomiska tillväxten har för det land som beskrivs i figur 6 varit negativt över åren 1920–1960, vilket kanske kunde förklaras med att företag i landet flyttat miljöbelastande produktion till länder med mindre strikt miljöreglering.
- Vid låga inkomstnivåer (per capita) är mängden föroreningar höga och växer också snabbt jämfört med tider då inkomstnivån är hög.
- Det är möjligt att skapa ekonomisk tillväxt också på ett sådant sätt att mängden föroreningar inte samtidigt växer.**

16. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Den mekanistiska natursynen utvecklades i början av industrialiseringen och grundade sig på kristendomen. Enligt denna sågs naturen som en del av en värld skapad av Gud och skulle således skyddas.
- b) Lungsjukdomar var bland de vanligaste dödsorsakerna i 1800-talets industristäder.**
- c) I början av 1800-talet var det svårt att locka arbetare till industristäderna till exempel från landsbygden. Till följd av detta steg priset på industriarbete, vilket orsakade lönsamhetskriser i många industribranscher.
- d) Ännu på 1800-talet fäste man ingen uppmärksamhet vid de föroreningsproblem som industrin orsakade, och det fanns inte heller någon lösning på dem.

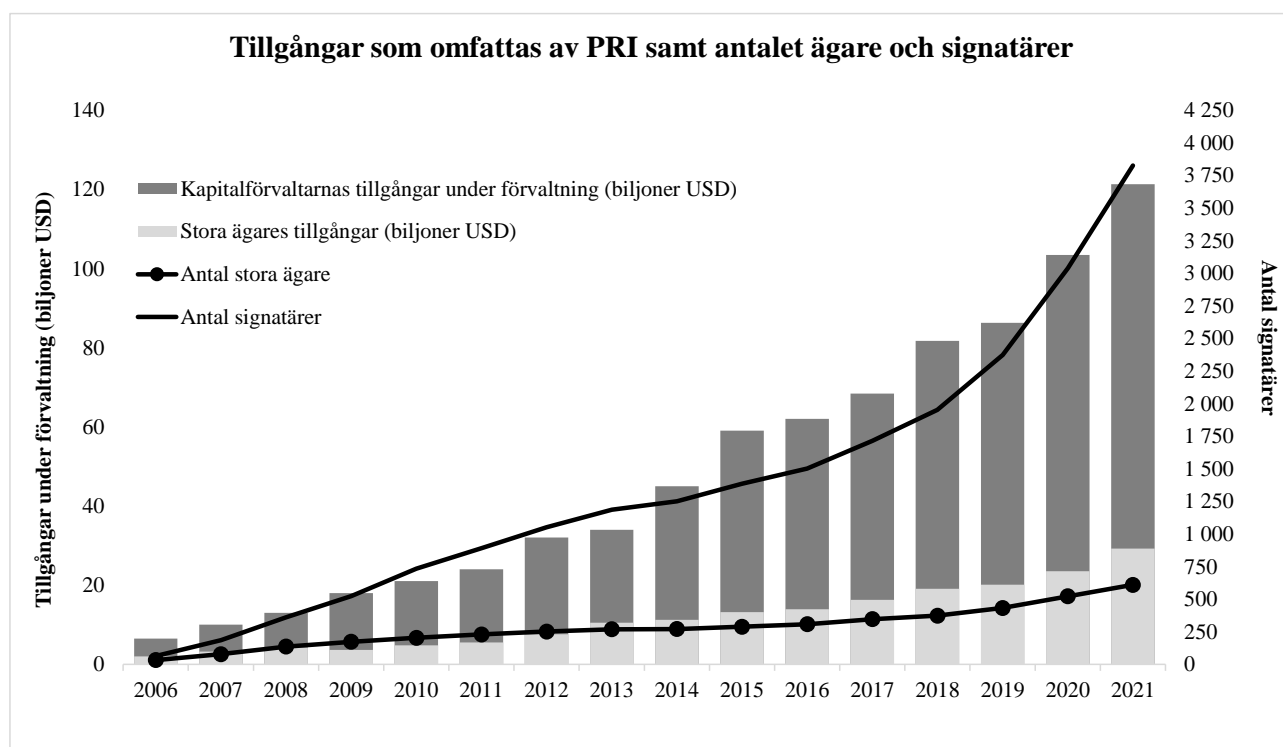
17. Ulrik Utlandsinvesterare, vars hemvaluta är euro, köpte aktier i ett internationellt företag. Priset på en aktie var 45,50 utländska penningenheter. Samtidigt var priset på en euro 2,55 utländska penningenheter. Vid slutet av granskningsperioden hade aktiepriset stigit till 55,50 utländska penningenheter och valutakursen till 3,55. Både vid köp och försäljning av aktier belastas investeraren av en transaktionsavgift om 0,50 procent. Vad är den procentuella avkastningen efter kostnader då investeringen i slutet av granskningsperioden återförs till euro?

- a) -13,3 procent.**
- b) -12,4 procent.
- c) +20,8 procent.
- d) +22,0 procent.

18. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) De motsatsförhållanden och fientligheter mellan Sovjetunionen och västländerna som fick sin början mellan världskrigen tillspetsades till det kalla kriget efter andra världskriget.
- b) Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) och Europeiska frihandelsområdet (EFTA) var konkurrerande ekonomiska sammanslutningar som expanderade efter medlet av 1900-talet.
- c) Både den kinesiska och den ryska ekonomin växte snabbt under 1990-talet då länderna övergick från planhushållning till marknadsekonomi.
- d) Inget av de andra påståendena stämmer.**

19. Hållbar utveckling har under de senaste åren vuxit i betydelse. De så kallade ESG-faktorerna representerar ett delområde inom hållbar utveckling. Med dessa avses faktorer i anslutning till miljö (environmental), sociala aspekter (social) och bolagsstyrning (governance). De FN-stödda principerna för ansvarsfulla investeringar (Principles for Responsible Investment, UN PRI) är ett initiativ som är riktat till stora ägare såsom pensionsfonder, stiftelser och försäkringsbolag samt till externa kapitalförvaltare och andra finansmarknadsproffs i syfte att uppmuntra dem att beakta ESG i sin investeringsverksamhet. I figur 7 ges antalet stora ägare och PRI-signatärer (undertecknare) samt tillgångar under förvaltning dels för stora ägare, dels för externa kapitalförvaltare från och med att initiativet lanserades 2006. Tillgångarna under förvaltning i början av perioden uppgick till 6,5 biljoner amerikanska dollar (USD) medan antalet signatärer var 63.

Figur 7. Tillgångar som omfattas av PRI samt antalet ägare och signatärer. Källa: <https://www.unpri.org>.

Vilket av följande påståenden stämmer utgående från figur 7?

- Vid slutet av granskningsperioden uppgick de tillgångar under förvaltning som omfattas av PRI till mer än 3 750 biljoner amerikanska dollar.
- Antalet signatärer har relativt sett vuxit snabbare än tillgångarna under förvaltning.**
- De stora ägarnas andel av de totala tillgångarna under förvaltning har vuxit under varje år jämfört med året innan.
- Tillgångarna under förvaltning per signatär var i slutet av granskningsperioden högre än i början av perioden.

20. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) **Aktieägaren kan få avkastning på sin investering i form av utdelningar och av att aktiens pris stiger. Ju högre vinst företaget genererar, desto högre utdelning har företaget möjlighet att betala, givet att alla andra faktorer som påverkar situationen hålls oförändrade.**
- b) Produktpar såsom bilar–bildäck, korv–senap, gin–tonic och bultar–muttrar är exempel på komplementvaror där en förändring i efterfrågan på den ena varan i paret leder till att efterfrågan på den andra varan förändras i motsatt riktning.
- c) Aktiefonder, räntefonder, blandfonder och indexfonder är exempel på instrument som investerarna kan använda för att få avkastning på sitt kapital. Särskilt indexfonder gagnar investerare som vill undvika risker eftersom deras avkastning är bunden till konsumentprisindexet och pengarnas köpkraft således är säkrad.
- d) Det finns många typer av kapital. Med humankapital avses investeringar som stöder hållbar utveckling och vars syfte är att främja humana värden i samhället.

DEL 3

21. Vilket av följande påståenden stämmer?

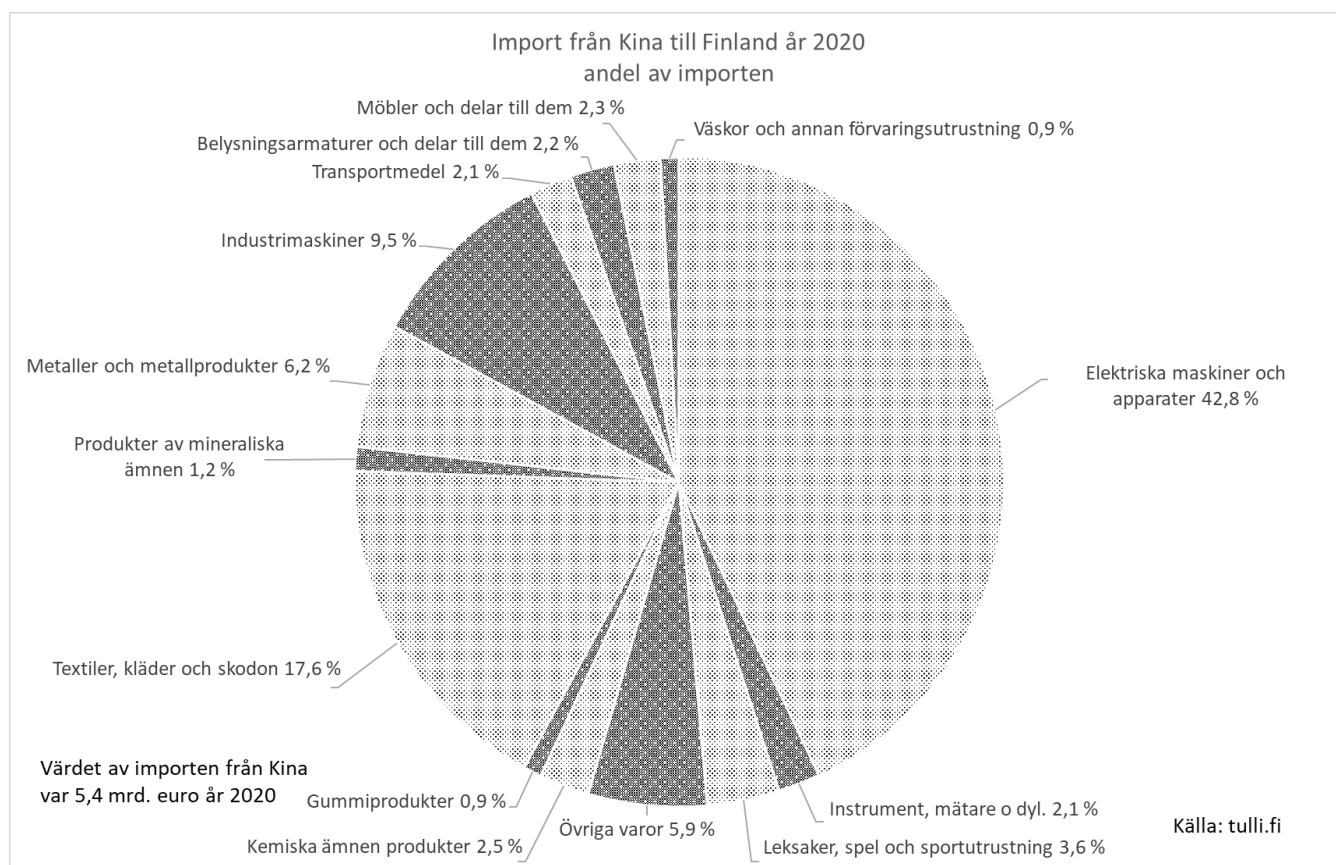
- a) Demokratin i sin nuvarande form där alla medborgare deltar i beslutsfattandet fungerade som förvaltningsmodell i stadsstaten Aten under antiken.
- b) Jordbruket var en central näringsgren i de grekiska stadsstaterna som också var självförsörjande vad gäller de viktigaste livsmedlen som till exempel spannmål.
- c) **Under medeltiden koncentrerades handeln starkt till sjövägarna både i Syd- och Nordeuropa. Landvägen via Alporna utformades dock också till en viktig handelsrutt.**
- d) Ullen var en viktig råvara på medeltiden. Dess produktion koncentrerades till området kring Flandern som också var centrum för handeln med ull.

22. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Den primära orsaken till upptäcktsresorna kan anses vara befolkningstillväxten på det europeiska området vilket tvingade befolkningen att söka efter nya bosättningsområden bortom världshaven.
- b) Under kolonialväldets tid utvecklades Nederländerna till en central handelsort trots att landet själv inte hade kolonier.
- c) Under den nya tiden föddes centralstyrda nationalstater i Europa. På området för det nuvarande Italien utvecklades en av de för sin tid mest effektivt styrda staterna.
- d) **Befolkningstillväxten i Europa mattade av på 1600-talet. Orsaker till detta kan anses vara den kraftiga temperaturnedgången under den så kallade lilla istiden samt de många krigen mellan nationalstaterna.**

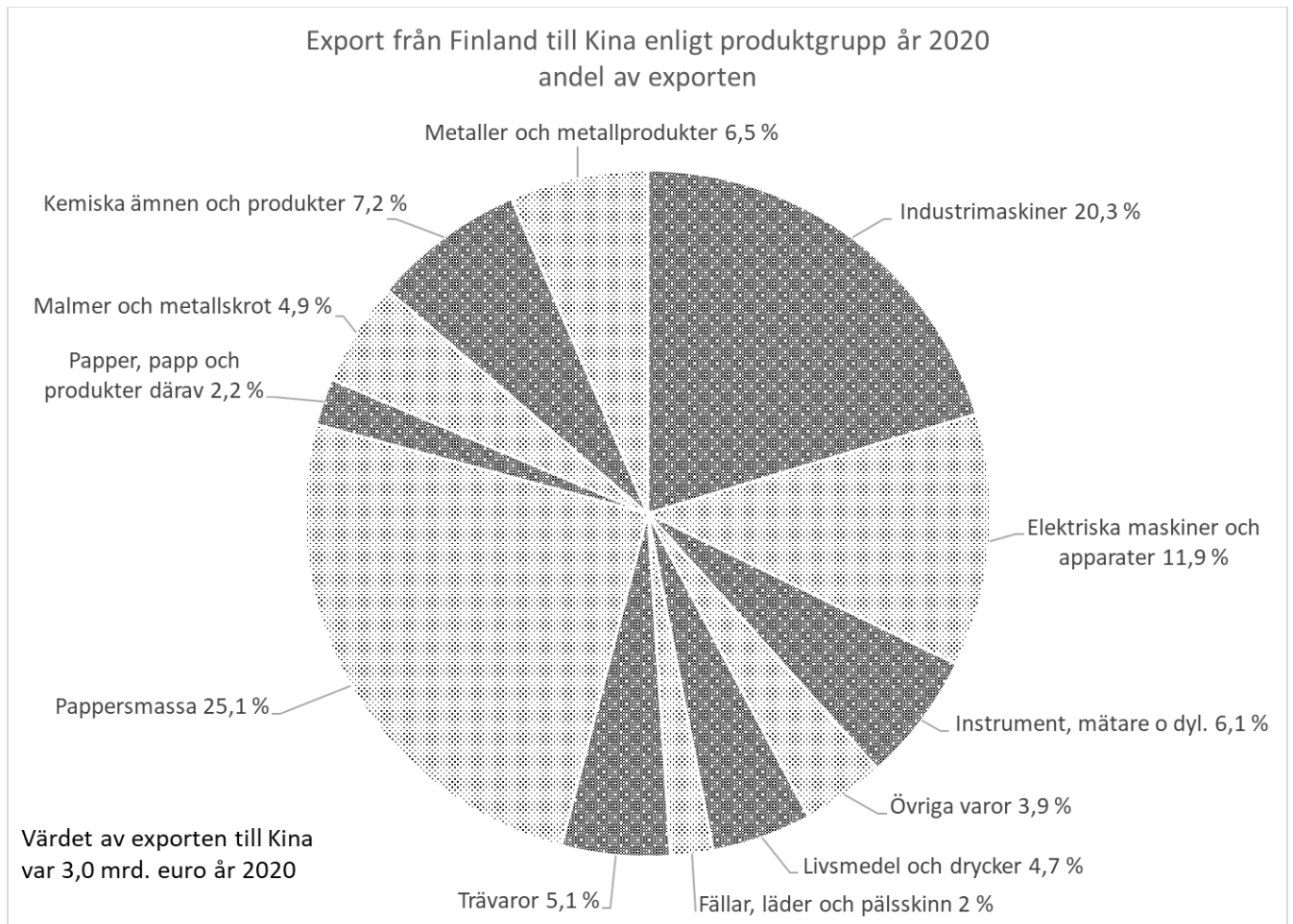
23. Vilket av följande alternativ stämmer utgående från figurerna 8a och 8b samt gymnasiets lärokurs?

- a) Eftersom Kinas medelklass växer och snabbt blir mera förmögen exporteras det huvudsakligen konsumtionsvaror från Finland till Kina för de kinesiska konsumenternas behov.
- b) Figurerna 8a och 8b stöder antagandet att den stora produktionen av konsumtionsvaror i Kina beror på att råvarorna är billigare i Kina än i Europa.
- c) **Finlands export till Kina består till största delen av varor som behövs för industriell produktion.**
- d) Den ökande efterfrågan på kinesiska varor i Finland beror på att Kinas landimage är stark och stöder företagets marknadsföring.

Figur 8a. Import från Kina till Finland år 2020 enligt produktgrupp.

DEN GEMENSAMMA ANTAGNINGEN TILL EKONOMUTBILDNING, UPPGIFTER

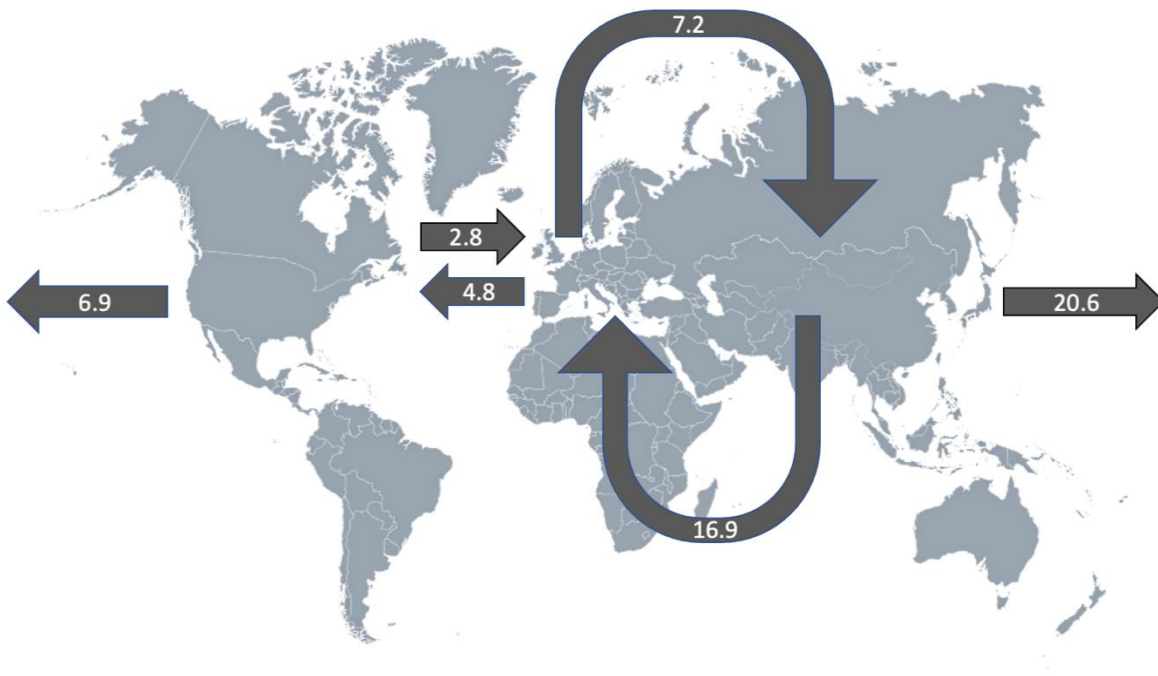
Figur 8b. Export från Finland till Kina år 2020 enligt produktgrupp.

24. Ett företag tillverkar en produkt vars fasta kostnader är 900 euro per månad. De rörliga kostnaderna uppgår till 10 euro per enhet av produkten per månad. Priset är satt till 25 euro. Företaget bedömer att det kan tillverka och sälja 51–100 enheter av produkten till detta pris under den kommande månaden. Eftersom produkten är ny finns ingen desto noggrannare uppskattning över den totala efterfrågan. Företaget bedömer dock att sannolikheten för försäljningen för var och en av mängderna 51, ..., 99, 100 är lika stor. Företaget tillverkar endast det antal enheter av produkten som det finns efterfrågan för. Vad är sannolikheten att företagets månatliga vinst är positiv?

- a) 60 procent.
- b) 67 procent.
- c) 75 procent.
- d) 80 procent.**

25. Största delen av produkterna i världshandeln transporteras sjövägen i containers. Dessa containers är oftast i en standardstorlek som betecknas TEU (twenty foot container). I figur 9 visas handelsflödena på de största internationella handelsrutterna (1000 TEU). De största rutterna går mellan Östasien och Nordamerika, mellan Nordamerika och Europa (Nordeuropa samt Medelhavsområdet) samt mellan Europa och Östasien. Vilket av följande påståenden stämmer utgående från figur 9?

- a) Den sjöburna handeln mellan Östasien, Nord-Amerika och Europa är i värdemässig balans.
- b) Exporten från Nordamerika till de andra områdena är totalt sett större än exporten från Europa till de andra områdena.
- c) Importen till Östasien dominerar volymmässigt den sjöburna världshandeln.
- d) **Importen från Östasien till Nordamerika är volymmässigt större än importen från Östasien till Europa.**

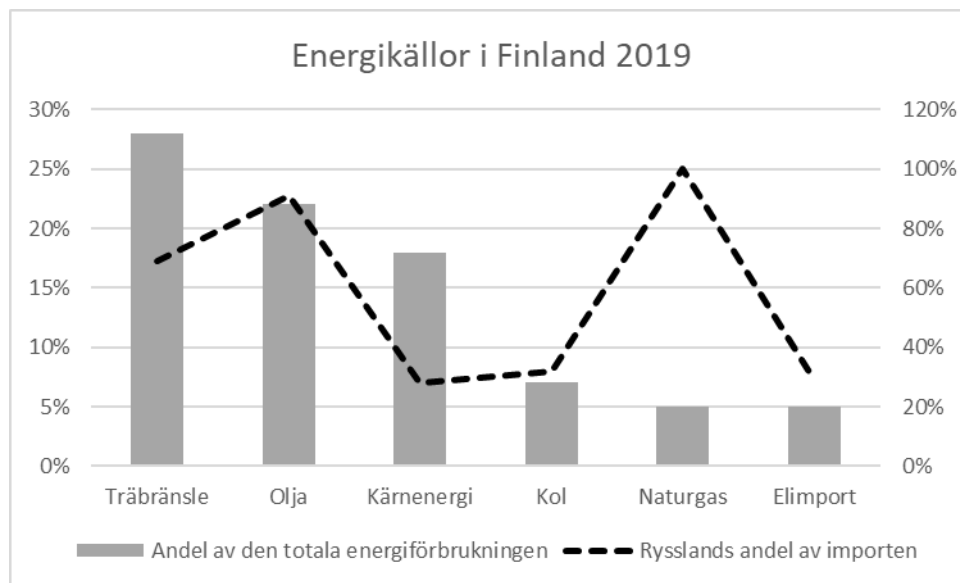

Figur 9. De största handelsflödena i den sjöburna världshandeln år 2020 (1000 TEU).
Källa: Unctad, Review of Maritime Transport, 2021.

26. Pengar fungerar som bytesmedel, värdemått och som värdebevarare. Vilket av följande alternativ uppfyller bäst dessa funktioner ur en finländsk konsuments synvinkel under stabila förhållanden?

- a) Den amerikanska dollarn, eftersom den anses vara en internationell skyddshamnsv valuta.
- b) Guld, eftersom det är en traditionell värdemetall som man genom tiderna tytt sig till speciellt under osäkra tider.
- c) **Euron, eftersom den är en allmänt accepterad valuta på euroområdet.**
- d) Bitcoin, eftersom den är oberoende av centralbankerna, tekniskt avancerad och som baserad på blockkedjor omöjlig att förfalska.

27. I figur 10 ges vissa energikällors andel av den totala energikonsumtionen i Finland och Rysslands andel av Finlands totala import av respektive energikälla år 2019. Vilket av följande påståenden stämmer utgående från figur 10?

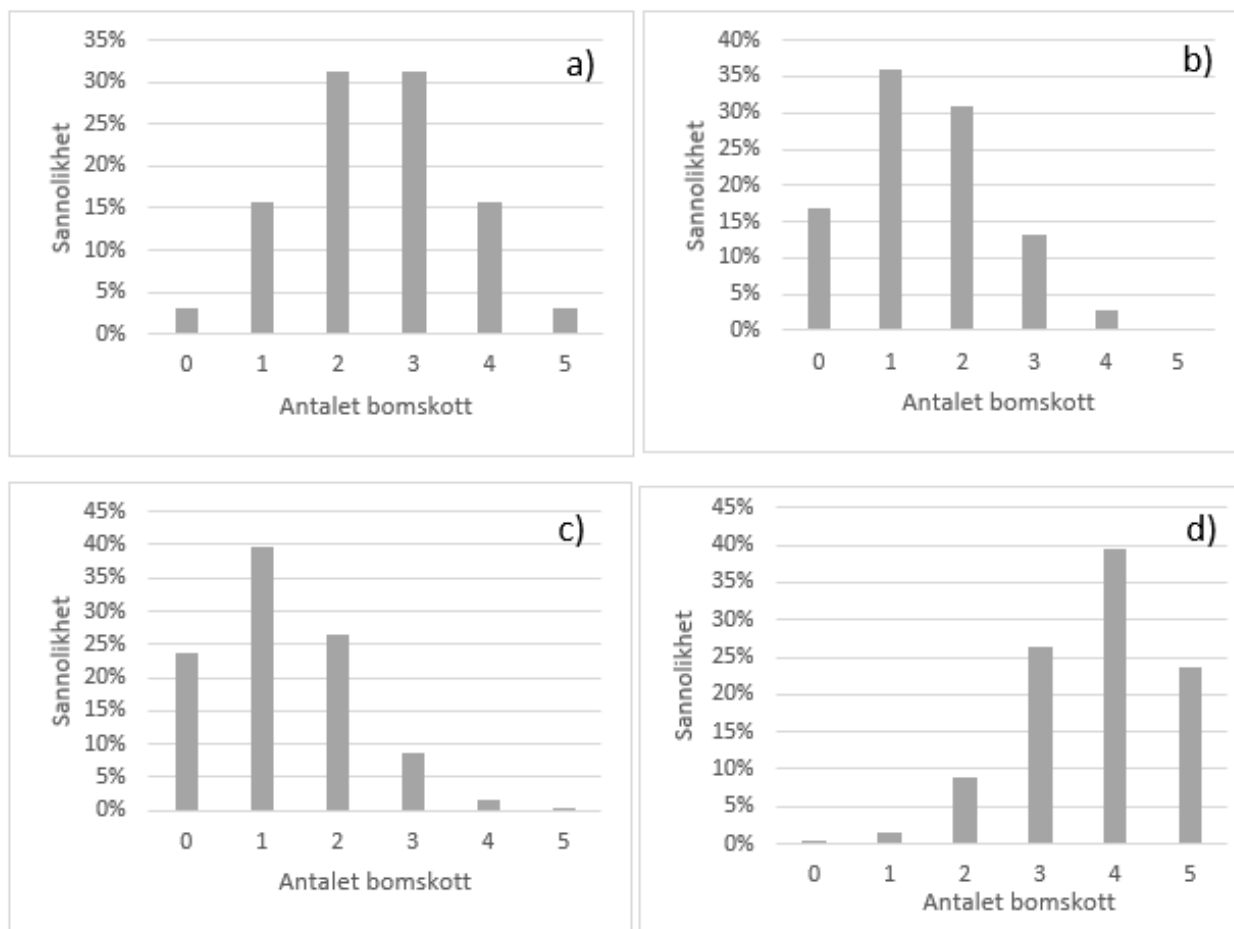
Figur 10. Energikällor i Finland 2019.

- a) Den olja som används som energikälla i Finland utgör en knapp fjärdedel av den totala energiförbrukningen och den importerades år 2019 i sin helhet från Ryssland.
- b) Naturgas är en av de tre viktigaste energikällorna i Finland och 20 procent av den importerades från Ryssland.
- c) Träbränsle är den viktigaste energikällan i Finland och cirka 17 procent av det träbränsle som förbrukas i Finland importerades från Ryssland.
- d) Inget av de andra svarsalternativen stämmer.**

28. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Gymnasieböckerna i historia och samhällslära är skriftliga källor. De kan ändå inte anses som pålitliga ursprungskällor eller oberoende beskrivningar av de fenomen som behandlas i dem.**
- b) Historieforskningen baserar sig till exempel på ursprungliga skriftliga dokument som upprättats vid olika tidpunkter. Eftersom de är ursprungliga kan man se dem som pålitliga beskrivningar av sin tids händelser.
- c) Eftersom ekonomisk information ofta ges i form av tidsserier eller olika figurer kan denna information ses som objektiv och tillförlitlig.
- d) Då forskare inom historia eller ekonomiska vetenskaper använder sig av talrika källor inom det undersökta området leder det till en gemensam och samtidigt rättvisande tolkning av det som undersöks.

29. I världscupen i skidskytte under säsongen 2017–2018 var Kaisa Mäkäräinens träffsäkerhet i stående ställning 75 procent. I skidskytte skjuter man fem skott i följd. Vilken av följande sannolikhetsfördelningar beskriver antalet bomskott i en serie om fem skott som Kaisa skjuter om vi antar att träffarna är oberoende av varandra?

Figur 11.

Alternativ c.

30. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) **Trots att urbaniseringen i utvecklingsländerna ägde rum senare än i industriländerna var de problem såsom förslumning och föroreningar som är förknippade med urbaniseringen likadana.**
- b) De största städerna under medeltiden uppstod under inverkan av Hansaförbundet på det nuvarande Tysklands område. De kunde till och med ha upp till 100 000 invånare.
- c) Städerna och landsbygden utvecklades kraftigt i olika riktning i början av medeltiden. Detta berodde särskilt på att all slags handel var förbjuden på landsbygden och att kreaturshållning samt odling för husbehov var förbjudna i städerna.
- d) I och med industrialiseringen var urbaniseringsutvecklingen under 1800-talet stark på hela det europeiska området.

DEL 4

31. I det europeiska feodalsamhället fanns bland annat dessa aktörer: godsägare, kronovasall, adel, länsherre, vasall och livegen. Vilket av följande påståenden stämmer?
- a) Riddarna hörde till adeln och samlade in skatter från vasallerna.
 - b) De livegna vasallerna var tvungna att bistå kronovasallen med häst och utrustning för kungens armé.
 - c) Till skillnad från största delen av Europa fanns det inga livegna bönder i Norden.**
 - d) Det tredje ståndet bestod av prästerskapet som var befriade från att betala skatt till kungen.
32. Fredrik Företagare grundar ett nytt företag. För att inleda verksamheten har han utvecklat en affärsidé. Vilket av följande påståenden stämmer?
- a) Affärsidén bör innehålla en lista på de leverantörer som företagaren tänker köpa material av.
 - b) Affärsidén utgår alltid från en ny innovation som företagaren ser att det finns utrymme för på marknaden.
 - c) Enbart en affärsidé räcker inte för att upprätthålla en livskraftig affärsverksamhet utan i tillägg till den behöver man utveckla konkurrenskraftiga produkter eller tjänster.**
 - d) Affärsidén ska godkännas av konkurrensverket före företagets verksamhet kan inledas.
33. Enligt Statistikcentralen var Finlands bytesbalans positiv under det tredje kvartalet 2020. Vilket av följande påståenden stämmer utgående från denna information?
- a) Under det tredje kvartalet 2020 måste värdet av exporten av varor enligt betalningsbalansen ha varit högre än importen av varor.
 - b) Finlands handelsbalans kan under det nämnda kvartalet inte ha varit negativt.
 - c) Trots att bytesbalansen visade överskott kan Finlands betalningsbalans under årets tredje kvartal inte ha varit positiv (visat överskott).**
 - d) De finländska investeringarna i form av främmande kapital till utlandet sjönk under nämnda kvartal.

34. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Vid proportionell beskattning stiger skattesatsen i takt med inkomsterna eller det beskattningsbara beloppet.
- b) Den totala skattegraden (även begreppet *skattegrad* används) mäter årsutfallet av de obligatoriska skatter och avgifter av skattenatur som bärs upp av den offentliga sektorn i förhållande till löntagarnas bruttoinkomster över samma tidsperiod i landet i fråga.
- c) Sysselsättningsgraden anger andelen sysselsatta bland de 15–64-åringar som tillhör arbetskraften.
- d) Arbetslöshetsgraden anger procentandelen arbetslösa av befolkningen i arbetsför ålder (15–74 år) som tillhör arbetskraften.**

35. I början av året deponeras summan $K > 0$ på ett konto. I slutet av varje år betalas en procentuell ränta på det kapital som vid den tidpunkten finns på kontot, då räntesatsen är $p > 0$. Vilken av följande modeller beskriver bäst hur kontomedlen ackumuleras på lång sikt?

- a) Den exponentiella modellen.**
- b) Den linjära modellen.
- c) Binomialmodellen.
- d) Normalfördelningen.

36. Ett företag tillverkar en produkt med tre olika maskiner: A, B och C. Av produktionen sker 30 procent med maskin A, 25 procent med maskin B och resten med maskin C. Enligt kvalitetsavdelningen är 1,5 procent av maskin A:s produktion defekt medan andelen defekta produkter för maskin B är 2,0 procent och för maskin C 1,0 procent. Vad är sannolikheten för att en slumpmässigt vald produkt är defekt?

- a) 0,014.**
- b) 0,015.
- c) 0,016.
- d) Något annat värde.

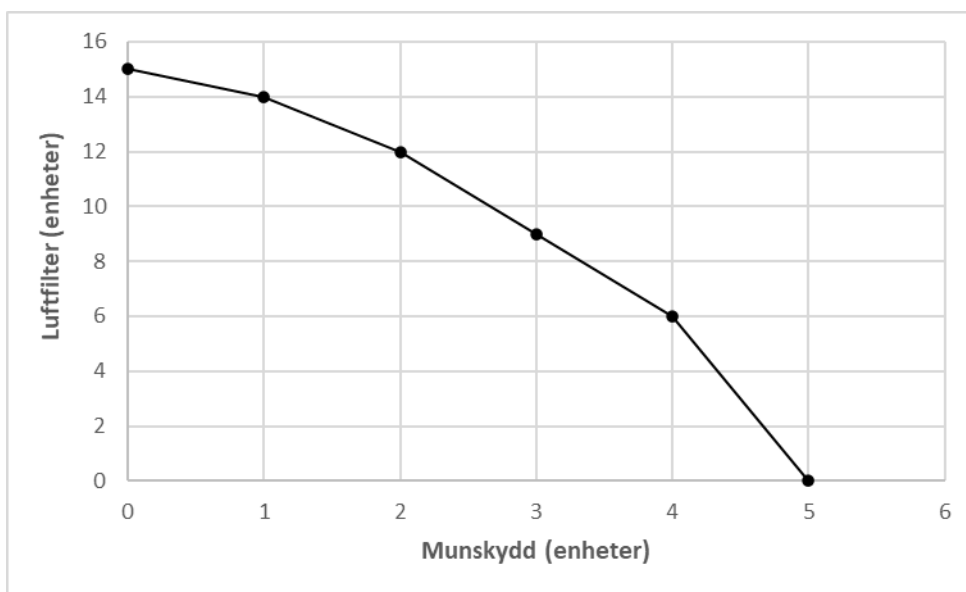
37. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Räntan är priset på pengar, varför obligationsinvestorer får en högre avkastning då räntorna är höga. Detta i sin tur betyder att kurserna på obligationer som redan emitterats stiger med räntorna.
- b) Stickprovsstandardavvikelsen (med divisorn $n-1$) för ekonomlönerna 4 500 euro, 3 600 euro, 8 700 euro, 5 800 euro och 11 100 euro som plockats ur en omfattande lönedatabas för ekonomlöner är 3 107 euro (med en euros noggrannhet).**
- c) Ekonomin tenderar utvecklas i cykler så att lågkonjunkturer efterföljs av en återhämtning och blomstring och en blomstring efterföljs av en nedgång och lågkonjunktur. Detta betyder att det uppstår en aktiemarknadsbubbla då ekonomin blomstrar som mest.
- d) Den viktigaste enskilda uppfinningen i den industriella revolutionens tidiga skede var ångmaskinen. Detta ledde till arbetslöshet bland fabriksarbetarna, upprors känslor hos bönderna och dessutom till en decentraliserad produktion.

38. Vilket av följande påståenden stämmer?

- Inflationen beskriver förändringen av pengarnas köpkraft och mäts vanligen med hjälp av prisindex. Konsumentprisindexet är ett vedertaget mått som beskriver prisutvecklingen över tiden för varor och också tjänster.**
- Om konsumentprisindexet sjunker med två procent jämfört med den föregående mätpunkten betyder det att priset på var och en av de nyttigheter som ingår i korgen sjönk med två procent.
- Då kostnaden för arbetskraft eller råmaterial stigit strävar företagen efter att höja priset på produkter som påverkas av nämnda kostnadshöjningar. Detta orsakar efterfrågeinflation.
- Ur en helhetsekonomisk synvinkel finns det fördelar med att den allmänna prisnivån sjunker eftersom den totala efterfrågan ökar till följd av deflation, vilket i sin tur ökar investeringarna och förbättrar sysselsättningen.

39. Produktionsmöjlighetskurvan beskriver de kombinationer av produktionsmängder som är möjliga att producera med de resurser som står till buds i ekonomin. Kurvan beskriver således den högsta möjliga produktionsmängden av en nyttighet då den andra nyttighetens produktionsmängd är given. Vilket av följande påståenden stämmer utgående från figur 12?

Figur 12. Produktionsmöjlighetskurvan för två exempelnyttigheter.

- På området under produktionsmöjlighetskurvan i riktning mot origo är alla resurser i ekonomin fullt utnyttjade.
- Då en ekonomi befinner sig på produktionsmöjlighetskurvan är det med nuvarande produktionsfaktorer och produktionsteknologi möjligt att öka produktionen av den ena nyttigheten enbart genom att minska produktionen av den andra nyttigheten.**
- En förskjutning av produktionsmöjlighetskurvan bort från origo i en ekonomi som befinner sig på kurvan leder i den nya situationen till arbetslöshet och stora lager till följd av att resurserna i ekonomin inte är fullt utnyttjade.
- En förskjutning av produktionsmöjlighetskurvan i riktning mot origo förutsätter ekonomisk tillväxt.

40. Köpoptioner är så kallade derivatkontrakt där optionssäljaren, det vill säga optionsutfärdaren, ger en bindande förbindelse till optionsköparen, det vill säga optionsinnehavaren. Optionsinnehavaren kan, om denne så önskar, köpa en given underliggande tillgång (till exempel en aktie) av optionsutfärdaren vid en bestämd tidpunkt eller tidsperiod i framtiden till ett pris som fastställts då optionen köptes.

Tim har betalat fyra euro för en köpoption. Den underliggande tillgången för köpoptionen är en Nosteaktie. Köpoptionen ger Tim rätten att, om han så önskar, köpa en Nosteaktie för 105 euro per aktie om exakt två månader. En Nosteaktie kostar just nu 100 euro. Tims vän Susanna är ekonomie studerande och ger i tabell 1 en uppskattning för hur Nostes aktiekurs kan utvecklas under varje enskild månad. Kursförändringarna under två på varandra följande månader antas vara oberoende av varandra. Transaktionskostnader beaktas inte i uträkningarna.

Tabell 1. Möjliga utfall för förändringen av Nostes aktiekurs under var och en månad.

Scenarium	Kursförändring	Sannolikhet
Stiger	15 %	46 %
Sjunker	-5 %	33 %
Hålls oförändrad	0 %	21 %

Med vilken sannolikhet gör Tim vinst utgående från Susannas scenarier då han investerar i nämnda option? Svaret ges med en decimals noggrannhet.

- a) 67,0 procent.
- b) 70,8 procent.**
- c) 75,7 procent.
- d) 79,0 procent.

BILAGA 1

Hållbarhet i leveranskedjan

Förkortningen ESG används här för hållbarhet gällande miljö, sociala frågor och styrning. Ett företags hållbarhet har sin grund i företagets värdesystem och affärsstrategi. Företaget ska verka på ett sätt som åtminstone uppfyller det grundläggande ansvaret inom områdena mänskliga rättigheter, arbete, miljö och anti-korruption. Ansvarsfulla företag tillämpar samma värderingar och principer var de än verkar, och förstår att god praxis på ett område inte uppväger skada på ett annat. Det vill säga att låga hållbarhetsstandarder i en del av företagets leveranskedjor allvarligt misskrediterar alla företagets globala hållbarhetsansträngningar.

Företagens leveranskedjor är längre och mer komplexa än någonsin tidigare. En leveranskedja består av alla de av företagets partners som medverkar i produktionen och leveransen av en viss produkt till de slutliga användarna som ofta är konsumenter. Företag köper material och lägger ut produktion till leverantörer i utvecklings- och tillväxtekonomier som kan befinna sig långt från företagets huvudsakliga marknader. När det görs på rätt sätt kan det ge betydande fördelar i form av minskade kostnader, ökad lönsamhet och ökat värde för aktieägarna. Det kan också bidra till ekonomisk och social utveckling i de länder där företagen är verksamma eller har leverantörer. Det finns också interna fördelar relaterade till rykte som till exempel ökad personalmoral och stolthet inom organisationen. Om företagen däremot inte tar hänsyn till leverantörernas ESG-effekter, utsätter de sig för betydande operativa och ryktesrisker. Ryktesrisker uppstår till exempel till följd av böter, negativa rättsliga domar, bojkotter, offentliga protester och negativ medieuppmärksamhet på grund av sociala och miljömässiga skador.

Hållbarhet i leveranskedjan ses allt mera som en nyckelkomponent i företagets hållbarhet. Det är både moraliskt och affärsmässigt viktigt att hantera de sociala, miljömässiga och ekonomiska effekterna av företagets leveranskedjor och att bekämpa korruption. Förenta Nationernas (FN) Global Compact-principer (se inforutan) står som en grund för utvecklingen av en hållbar leveranskedja. Målet med hållbarhet i leveranskedjan är att utveckla och skydda långsiktigt miljömässigt, socialt och ekonomiskt värde för alla parter som är involverade i att få ut produkterna och tjänsterna på marknaden.

Genom att integrera de tio principerna i relationerna till sina partners i leveranskedjorna bidrar företagen till en ökad hållbarhet. Global Compact innehåller också ett ramverk för kontinuerlig förbättring som företag kan använda för att uppnå mera hållbara leveranskedjor. Ramverket bygger på styrning, transparens och engagemang. Tanken är att företag ska kunna implementera hållbarhetsprogram i hela leveranskedjan, i samarbete med både de direkta leverantörerna och underleverantörerna. Det gäller att integrera värderingar och åtgärder ända ner till råvaruproducenterna för att kunna maximera de positiva sociala, miljömässiga och etiska effekterna.

För att kunna genomföra en lyckad förändring behöver man först förstå drivkrafterna och skapa mål för hållbarhetsarbetet i leveranskedjan. Man behöver skapa en gemensam förståelse inom den egna organisationen för motiven för arbetet och de resurser som kan läggas på arbetet. Till detta hör också att upprätta hållbarhetsförväntningar på leverantörerna. Därefter kan man avgöra hur omfattande insatser som ska göras. Eftersom detta är ett tids- och resurskrävande arbete satsar man först på de områden där man för tillfället ser de största riskerna för negativ ESG-påverkan. Förbättringar genomförs sedan genom att kommunicera förväntningar och engagera leverantörerna för att förbättra prestandan,

säkerställa att åtgärder görs och att följa upp utvecklingen. Prestationer ska mätas mot mål, verksamheten ska vara transparent och framsteg ska rapporteras. Till de fördelar som arbetet medför hör till exempel bättre kvalitet, skydd av företagets varumärke och värderingar, ökat konsumentförtroende och lojalitet, engagerade leverantörer, som kan skapa process- och produktinnovationer, samt ökat värde för aktieägarna.

Ett sätt att kunna förbättra hållbarheten i leveranskedjan är spårbarhet. Spårbarhet innebär att identifiera och spåra produkter, delar och råvaror, varifrån de kommer, hur de transporterats och använts. Det görs för att kunna försäkra pålitligheten i hållbarhetspåståenden gällande mänskliga rättigheter, arbete (inklusive hälsa och säkerhet), miljö och antikorrupktion. Genom att man får en djupare förståelse för hela leveranskedjan kan man identifiera effektiva och mindre effektiva processer och, genom att skapa en dialog mellan de olika parterna i kedjan, sprida bästa praxis till alla aktörer i leveranskedjan. Leverantörerna bör förstå fördelarna med spårbarhet och företaget behöver förstå om leverantörerna kan uppfylla kraven, samt utbilda dem om spårbarhetssystemet och deras ansvar samt skapa förväntningar hos dem. Man strävar till att uppnå operativ effektivitet, kostnadsminskningar och ökad produktivitet samtidigt som man kan minska risker genom att till exempel identifiera problematiska material eller arbetsmetoder som sedan kan åtgärdas. Samtidigt kräver också företagets intressenter, inte minst konsumenterna, transparens och trovärdig hållbarhetsdokumentation om produkterna.

Företagets metoder för inköp av råvaror och komponenter kan också påverka leverantörernas förmåga att förbättra sin verksamhet. Om det köpande företaget förväntar sig låga kostnader och hög effektivitet kan detta få leverantörerna att bryta mot ESG-standarder. Företag kan bekämpa detta genom att använda sin köpkraft för att skapa en god ESG-praxis, särskilt i små och medelstora leverantörsföretag. Detta görs genom att ställa upp olika hållbarhetsrelaterade krav som förutsättningar för hurdana leverantörer som företaget gör affärer med.

I många fall ägnar sig företag åt flera olika typer av hållbarhetsarbete samtidigt. Det kan vara fråga om samarbete inom en bransch eller med icke-statliga organisationer, investeringar i förbättringsprogram och tekniker i producentländerna, genomförande av utbildningsprogram, till exempel för hållbart jordbruk, på producentnivå och engagemang med producentländernas regeringar för att få till stånd lagstiftning eller för att förbättra efterlevnaden av lagstiftningen.

INFORUTA

Global Compact, de tio principerna:

Mänskliga rättigheter

PRINCIP 1: Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom sfären för företagens inflytande.

PRINCIP 2: Försäkra att deras egna företag inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter.

Arbetsrätt

PRINCIP 3: Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar.

PRINCIP 4: Eliminera alla former av tvångsarbete.

PRINCIP 5: Avskaffa barnarbete.

PRINCIP 6: Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter.

Miljö

PRINCIP 7: Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker.

PRINCIP 8: Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande.

PRINCIP 9: Uppmuntra utvecklande och spridande av miljövänlig teknik.

Antikorrruption

PRINCIP 10: Motarbeta alla former av korrruption, inklusive utpressning och mutor.